

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «РІСТА ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF RISTA AND OTHERS v. UKRAINE)**

*(Заява № 6116/23 та 9 інших заяв –
див. перелік у додатку)*

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

24 жовтня 2024 року

Це рішення є остаточним, але може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Ріста та інші проти України»

Європейський суд з прав людини (П'ята секція), засідаючи комітетом, до складу якого увійшли:

Катержіна Шімачкова (*Kateřina Šimáčková*), Голова,

Микола Гнатовський (*Mykola Gnatovskyy*),

Артурс Кучс (*Artūrs Kučs*), судді,

та Вікторія Марадудіна (*Viktoriya Maradudina*), в.о. заступника Секретаря секції,

після обговорення за зачиненими дверима 03 жовтня 2024 року постановляє таке рішення, що було ухвалено у той день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу було розпочато за заявами, поданими у різні дати, зазначені в таблиці у додатку, до Суду проти України на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція).

2. Про заяви було повідомлено Уряд України (далі – Уряд).

ФАКТИ

3. Перелік заявників і відповідні деталі заяв наведені в таблиці у додатку.

4. Заявники скаржилися на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту. У заяві № 17569/23 заявник також висунув інші скарги за положеннями Конвенції.

ПРАВО

I. ОБ'ЄДНАННЯ ЗАЯВ

5. Беручи до уваги схожість предмета заяв, Суд вважає за доцільне розглянути їх спільно в одному рішенні.

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТЕЙ 3 ТА 13 КОНВЕНЦІЇ

6. Заявники скаржилися, головним чином, на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у них ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. Вони посилалися на статті 3 та 13 Конвенції.

7. Суд зазначає, що заявники трималися під вартою у неналежних умовах. Деталі щодо тримання заявників під вартою наведені у таблиці в додатку. Суд посилається на встановлені у його практиці принципи

щодо неналежних умов тримання під вартою (див., наприклад, рішення у справі «Муршич проти Хорватії» [ВП] (*Muršić v. Croatia*) [GC], заява № 7334/13, пункти 96 – 101, ЄСПЛ 2016). Суд нагадує, зокрема, що під час встановлення того, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками (див. згадане рішення у справі «Муршич проти Хорватії» (*Muršić v. Croatia*), пункти 122 – 141 та рішення у справі «Ананьєв та інші проти Росії» (*Ananyev and Others v. Russia*), заяви № 42525/07 та № 60800/08, пункти 149 – 159, від 10 січня 2012 року).

8. У керівних справах «Мельник проти України» (*Melnik v. Ukraine*), заява № 72286/01, від 28 березня 2006 року) та «Сукачов проти України» (*Sukachov v. Ukraine*), заява № 14057/17, від 30 січня 2020 року) Суд уже встановлював порушення щодо питань, аналогічних тим, що розглядаються у цій справі.

9. Суд також посилається на свій стандарт доведення та методи оцінки доказів у справах щодо умов тримання під вартою (див. згадане рішення у справі «Муршич проти Хорватії» (*Muršić v. Croatia*), пункти 127 та 128). Зокрема, у відповідь на *prima facie* справу про жорстоке поводження, на яке скаржилися заявники, від Уряду очікується надання первинних доказів, в яких наводилися б плани розміщення камер та фактична кількість ув'язнених протягом усього періоду тримання заявників під вартою (див. згадане рішення у справі «Ананьєв та інші проти Росії» (*Ananyev and Others v. Russia*), пункт 123, та, наприклад, рішення у справі «Спаріш і Куцманд проти України» [Комітет] (*Spariysh and Kutsmand v. Ukraine*) [Committee], заяви № 49709/18 та № 49870/18, від 12 вересня 2024 року). Інші документи та фотографії, пов'язані з контролем якості повітря, харчового раціону, води, боротьбою зі шкідниками, вимірюванням температури та освітленості, санвузлами, приватністю під час користування туалетом, лазнями й послугами пральні тощо, повинні стосуватися камер та періодів тримання заявників під вартою.

10. Розглянувши всі надані йому матеріали, Суд не вбачає жодних фактів або аргументів, здатних переконати його дійти іншого висновку щодо прийнятності та суті цих скарг. З огляду на свою практику з цього питання Суд вважає, що у цій справі умови тримання заявників під вартою були неналежними.

11. Суд також зазначає, що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цими скаргами.

12. Отже, ці скарги є прийнятними та свідчать про порушення статей 3 і 13 Конвенції.

III. ІНШІ СТВЕРДЖУВАНІ ПОРУШЕННЯ ЗА УСТАЛЕНОЮ ПРАКТИКОЮ

13. У заяві № 17569/23 заявник висунув інші скарги, які також порушують питання за статтею 5 Конвенції з огляду на відповідну усталену практику Суду (див. таблицю в додатку). Ці скарги не є явно необґрунтованими у розумінні підпункту «а» пункту 3 статті 35 Конвенції та не є неприйнятними з будь-яких інших підстав. Тому вони мають бути визнані прийнятними. Розглянувши всі наявні у нього матеріали, Суд доходить висновку, що вони також свідчать про порушення Конвенції у контексті його висновків в рішеннях у справах, наведених в таблиці у додатку.

IV. ІНШІ СКАРГИ

14. У заяві № 27448/23 заявник також висунув інші скарги за статтею 3 Конвенції.

15. Суд розглянув ці скарги та вважає, що у контексті всіх наявних у нього матеріалів та з огляду на належність оскаржуваних питань до сфери його компетенції ці скарги не відповідають критеріям прийнятності, передбаченим статтями 34 та 35 Конвенції, або не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї.

З цього випливає, що ця частина заяви № 27448/23 має бути відхилена на підставі пункту 4 статті 35 Конвенції.

IV. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

16. З огляду на наявні в нього документи та свою практику (див., зокрема, згадане рішення у справі «Сукачов проти України» (*Sukachov v. Ukraine*), пункти 165 та 167) Суд вважає за доцільне присудити суми, зазначені у таблиці в додатку.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* прийнятними скарги на неналежні умови тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів і відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту, а також інші скарги за усталеною практикою суду, зазначені у таблиці в додатку, а решту скарг у заяві № 27448/23 – неприйнятними;

РІШЕННЯ У СПРАВІ «РІСТА ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

3. *Постановляє*, що ці скарги свідчать про порушення статей 3 і 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;
4. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю у додатку);
5. *Постановляє*, що:
 - (а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

Учинено англійською мовою та повідомлено письмово 24 жовтня 2024 року відповідно до пунктів 2 і 3 Правила 77 Регламенту Суду.

Вікторія Марадудіна
(*Viktoriya Maradudina*)
В.о. заступника Секретаря

Катержіна Шімачкова
(*Kateřina Šimáčková*)
Голова

РІШЕННЯ У СПРАВІ «РІСТА ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

ДОДАТОК

Перелік заяв зі скаргами за статтями 3 і 13 Конвенції
(неналежні умови тримання під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту)

№	№ заяви Дата подання	П.І.Б. заявника Рік народження	П.І.Б. представника та місцезнаходження	Установа Дата початку та закінчення строку Тривалість	Площа (кв. м.) на кожного ув'язнено го	Конкретні скарги	Інші скарги за усталеною практикою	Сума, присуджена кожному заявнику в якості відшкодування моральної шкоди та компенсації судових та інших витрат (в євро) ¹
1.	6116/23 07.10.2022	Володимир Золотосвич РІСТА 1973	Кульбач Сергій Олександрович м. Лімож	Дніпровська установа виконання покарань № 4 з 08.02.2021 до 14.12.2022 1 рік, 10 місяців та 7 днів	2,5 м ²	переповненість, погана якість питної води, відсутність або обмежений доступ до питної води, відсутність або обмежений доступ до душу, відсутність або недостатнє природне освітлення, відсутність свіжого повітря		4 700
2.	17569/23 30.03.2023	Євгеній Валерійович ПЛАТОНОВ 1977	Кульбач Сергій Олександрович м. Лімож	Дніпровська установа виконання покарань № 4 з 01.06.2021 до 17.07.2023 2 роки, 1 місяць та 17 днів	1,8-2,6 м ²	переповненість, цвіль або бруд у камері, відсутність свіжого повітря, погана якість питної води, відсутність або погана якість постільної білизни, відсутність туалетних засобів, пасивне паління, низька якість продуктів харчування	п. 3 ст. 5 Конвенції - надмірна тривалість тримання під вартою під час досудового розслідування – з 29.05.2021 до 14.03.2023, наведення та повторення судами під час розгляду справи підстав, які з часом стали неналежними (див. рішення у справах «Харченко проти України» (<i>Kharchenko v. Ukraine</i>), заява № 40107/02, пункти 77 – 81, від 10 лютого	6 950

¹ Та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявникам.

РІШЕННЯ У СПРАВІ «РІСТА ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

№	№ заяви Дата подання	П.І.Б. заявника Рік народження	П.І.Б. представника та місцезнаходже ння	Установа Дата початку та закінчення строку Тривалість	Площа (кв. м.) на кожного ув'язнено го	Конкретні скарги	Інші скарги за усталеною практикою	Сума, присуджена кожному заявнику в якості відшкодування моральної шкоди та компенсації судових та інших витрат (в євро) ¹
							2011 року та «Ігнатів проти України» (Ignatov v. Ukraine), заява № 40583/15, пункти 38 – 42, від 15 грудня 2016 року)	
3.	24329/23 29.05.2023	Януш Валерійович КОНДРАШОВ 1990	Кульбач Сергій Олександрович м. Лімож	Дніпровська установа виконання покарань з 25.02.2022 до 11.09.2023 1 рік, 6 місяців та 18 днів	3,6-3,7 м ²	переповненість, відсутність приватності під час користування туалетом, відсутність свіжого повітря, погана якість питної води, цвіль або бруд у камері, відсутність або погана якість постільної білизни, відсутність туалетних засобів, відсутність або недостатня кількість прогулянок на свіжому повітрі, відсутність лазне-пральних послуг, пасивне паління		4 100
4.	27448/23 15.06.2023	Євгеній Дмитрович ГРИБИНЮК 1995	Рибій Сергій Миколайович м. Дніпро	Дніпровська установа виконання покарань з 03.11.2020 до 31.03.2023 2 роки, 4 місяці та 29 днів	2,5 м ²	переповненість, відсутність свіжого повітря, пасивне паління, неналежна температура, ненадання належної медичної допомоги, камера заражена паразитами/гризунами, цвіль або бруд у камері, відсутність приватності під час користування туалетом, відсутність або обмежений доступ до гарячої води, відсутність або погана якість постільної білизни, відсутність або недостатня кількість продуктів харчування, низька якість продуктів харчування, відсутність або обмежений доступ до душу, відсутність або обмежений доступ до проточної води, відсутність або недостатня кількість прогулянок на свіжому повітрі, відсутність або		5 600

РІШЕННЯ У СПРАВІ «РІСТА ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

№	№ заяви Дата подання	П.І.Б. заявника Рік народження	П.І.Б. представника та місцезнаходже ння	Установа Дата початку та закінчення строку Тривалість	Площа (кв. м.) на кожного ув'язнено го	Конкретні скарги	Інші скарги за усталеною практикою	Сума, присуджена кожному заявнику в якості відшкодування моральної шкоди та компенсації судових та інших витрат (в євро) ¹
						недостатнє електричне освітлення, відсутність або недостатнє природне освітлення, відсутність або обмежений доступ до питної води		
5.	27452/23 15.06.2023	Дмитро Анатолійович ГОРДІНСЬКИЙ 1994	Рибій Сергій Миколайович м. Дніпро	Дніпровська установа виконання покарань № 4 з 16.01.2017 до 21.02.2023 6 років, 1 місяць та 6 днів	3.2 м ²	переповненість, відсутність свіжого повітря, пасивне паління, неналежна температура, камера заражена паразитами/гризунами, ненадання належної медичної допомоги, цвіль або бруд у камері, відсутність приватності під час користування туалетом, відсутність туалетних засобів, відсутність або погана якість постільної білизни, відсутність або недостатня кількість продуктів харчування, низька якість продуктів харчування, відсутність або обмежений доступ до душу, відсутність або обмежений доступ до питної води, відсутність або недостатня кількість прогулянок на свіжому повітрі, відсутність або недостатнє природне освітлення, відсутність або недостатнє електричне освітлення, відсутність або обмежений доступ до гарячої води, відсутність або обмежений доступ до проточної води		7 500

РІШЕННЯ У СПРАВІ «РІСТА ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

№	№ заяви Дата подання	П.І.Б. заявника Рік народження	П.І.Б. представника та місцезнаходже ння	Установа Дата початку та закінчення строку Тривалість	Площа (кв. м.) на кожного ув'язнено го	Конкретні скарги	Інші скарги за усталеною практикою	Сума, присуджена кожному заявнику в якості відшкодування моральної шкоди та компенсації судових та інших витрат (в євро) ¹
6.	31719/23 02.08.2023	Анатолій Євгенійович СИСАК 1965	Пустинцев Андрій Віталійович м. Дніпро	Черкаський слідчий ізолятор з 02.02.2017 - триває Більше 7 років, 7 місяців та 8 днів	2,6-3,4 м ²	переповненість, відсутність свіжого повітря, пасивне паління, цвіль або бруд у камері, камера заражена паразитами/гризунами, відсутність або неналежна якість гігієнічних засобів, відсутність приватності під час користування туалетом, відсутність або обмежений доступ до гарячої води, відсутність туалетних засобів, відсутність або погана якість постільної білизни, низька якість продуктів харчування, відсутність або недостатня кількість продуктів харчування відсутність або обмежений доступ до душу, відсутність або недостатнє електричне освітлення, відсутність або недостатнє природне освітлення		7 500
7.	31723/23 02.08.2023	Олександр Васильович КОШЛІ 1984	Пустинцев Андрій Віталійович м. Дніпро	Черкаський слідчий ізолятор з 18.02.2022 - триває Більше 2 років, 6 місяців та 23 днів	2,5-3 м ²	переповненість, відсутність свіжого повітря, пасивне паління, цвіль або бруд у камері, камера заражена паразитами/гризунами, відсутність або неналежна якість гігієнічних засобів, відсутність приватності під час користування туалетом, відсутність або обмежений доступ до гарячої води, відсутність туалетних засобів, відсутність або погана якість постільної білизни, низька якість продуктів харчування, відсутність або недостатня кількість продуктів харчування відсутність або обмежений доступ до душу, відсутність або недостатнє електричне освітлення, відсутність або недостатнє природне освітлення		5 900
8.	31733/23	Владислав	Пустинцев	Черкаський	2,9-3,8 м ²	переповненість, відсутність свіжого		7 300

РІШЕННЯ У СПРАВІ «РІСТА ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

№	№ заяви Дата подання	П.І.Б. заявника Рік народження	П.І.Б. представника та місцезнаходже ння	Установа Дата початку та закінчення строку Тривалість	Площа (кв. м.) на кожного ув'язнено го	Конкретні скарги	Інші скарги за усталеною практикою	Сума, присуджена кожному заявнику в якості відшкодування моральної шкоди та компенсації судових та інших витрат (в євро) ¹
	02.08.2023	Сергійович МУЗИЧЕНКО 1987	Андрій Віталійович м. Дніпро	слідчий ізолятор з 10.05.2021 - триває Більше 3 років та 4 місяців		повітря, пасивне паління, цвіль або бруд у камері, камера заражена паразитами/гризунами, відсутність або неналежна якість гігієнічних засобів, відсутність приватності під час користування туалетом, відсутність або обмежений доступ до гарячої води, відсутність туалетних засобів, відсутність або погана якість постільної білизни, низька якість продуктів харчування, відсутність або недостатня кількість продуктів харчування, відсутність або обмежений доступ до душу, відсутність або недостатнє електричне освітлення, відсутність або недостатнє природне освітлення		
9.	31739/23 02.08.2023	Тимур Вікторович КОНДРАТЕНКО 1988	Пустинцев Андрій Віталійович м. Дніпро	Черкаський слідчий ізолятор з 18.11.2021 - триває Більше 2 років, 9 місяців та 23 днів	2,5 – 3,5 м ²	переповненість, відсутність свіжого повітря, пасивне паління, цвіль або бруд у камері, камера заражена паразитами/гризунами, відсутність або неналежна якість гігієнічних засобів, відсутність або обмежений доступ до гарячої води, відсутність приватності під час користування туалетом, відсутність туалетних засобів, відсутність або погана якість постільної білизни, низька якість продуктів харчування, відсутність або недостатня кількість продуктів харчування, відсутність або обмежений доступ до душу, відсутність або недостатнє електричне освітлення, відсутність або недостатнє природне освітлення		6 400

РІШЕННЯ У СПРАВІ «РІСТА ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

№	№ заяви Дата подання	П.І.Б. заявника Рік народження	П.І.Б. представника та місцезнаходже ння	Установа Дата початку та закінчення строку Тривалість	Площа (кв. м.) на кожного ув'язнено го	Конкретні скарги	Інші скарги за усталеною практикою	Сума, присуджена кожному заявнику в якості відшкодування моральної шкоди та компенсації судових та інших витрат (в євро) ¹
10.	42836/23 17.11.2023	Сергій Геннадійович НЕЧАЄВ 1969	Рибій Сергій Миколайович м. Дніпро	Дніпровська установа виконання покарань № 4 з 16.03.2021 до 01.08.2023 2 роки, 4 місяці та 17 днів	2,5 м ²	переповненість, пасивне паління, відсутність свіжого повітря, неналежна температура, камера заражена паразитами/гризунами, ненадання належної медичної допомоги, цвіль або бруд у камері, відсутність або обмежений доступ до гарячої води, відсутність приватності під час користування туалетом, відсутність або неналежна якість гігієнічних засобів, відсутність туалетних засобів, відсутність або погана якість постільної білизни, відсутність або недостатня кількість продуктів харчування, низька якість продуктів харчування, погана якість питної води, відсутність або недостатня кількість прогулянок на свіжому повітрі, відсутність або обмежений доступ до душу, відсутність або недостатнє природне освітлення		5 600